

Het Mulier Instituut onderzoekt

VSK: BEWUSTZIJN ZAAIEN, GOEDE SFEER OOGSTEN

DOOR DAVID ROMIJN (MULIER INSTITUUT)

In het najaar van 2011 kondigde toenmalig minister Edith Schippers van VWS het actieplan Naar een veiliger sportklimaat (VSK) aan. Het programma richtte zich op het tegengaan van ongewenst gedrag en het bevorderen van gewenst gedrag. NOC*NSF moest als uitvoerder het programma van beleidsplan naar het sportveld brengen. Ieder jaar beschreef de VSK Monitor van het Mulier Instituut de vorderingen van dit programma en de stand van zaken in het sportklimaat. In 2017 werd in de vijfde editie op het programma teruggeblikt, een jaar voordat het in 2018 afloopt.

De weg van het bureau naar het sportveld heeft een aantal cruciale knooppunten. Het eerste is meteen het meest essentieel: de verenigingsbestuurder. Zonder de steun en rugdekking van een voorzitter of ander bestuurslid is de thematiek moeilijk in de vereniging te wortelen. In de eerste jaren van het programma werd dan ook fors ingezet op het vergroten van het bewustzijn onder bestuurders dat VSK ook op hun vereniging een thema is. Zo werd werk gemaakt van 'VSK' als onderdeel van verenigingsondersteuning, bezochten bijna 40.000 kaderleden de theatervoorstelling 'Wel winnen, hè!' en volgden ruim 2.000 verenigingsbestuurders de cursus Sportief Besturen. De inspanningen om het thema bij verenigingsbestuurders op de agenda te krijgen lijken effect te hebben. In vergelijking met voorgaande jaren zijn bestuurders zich aanzienlijk bewuster van de noodzaak om aandacht te besteden aan een veilig sportklimaat (7,8 in 2013; 8,2 in 2017). Ook denkt de bestuurder vaker dan in voorgaande jaren dat het eigen gedrag daadwerkelijk een veilig sportklimaat bevordert. Bestuurders vonden in 2013 al dat ze over het algemeen zelf verantwoordelijk zijn voor het bevorderen van een veilig sportklimaat, en in 2017 vinden ze dat nog steeds (8,3).

SPORTERS EN BESTUURDERS VOELEN ZICH IN 2017 VEILIGER IN DE SPORT DAN IN EERDERE JAREN

Minder ongewenst gedrag

De verandering in het bewustzijn ging gepaard met een daling van het ongewenst gedrag in de sport. Het aantal geregistreerde excessen in het voetbal daalde sterk (jaarlijks met circa 13%) en bestuurders gaven ook vaker aan dat het probleem van ongewenst gedrag in hun ogen afnam. In de meest recente VSK Monitor (2017) daalde voor het eerst sinds de start van het programma het percentage sporters dat één of meerdere vormen van ongewenst gedrag in de afgelopen jaren meemaakte. Hoewel de daling klein is (resp. 36 en 32%), valt op dat vrijwel alle vormen van ongewenst gedrag daalden (figuur 2). De sterkste daling was bij discriminatie en verbaal geweld te zien.

Betere sfeer en sociale veiligheid

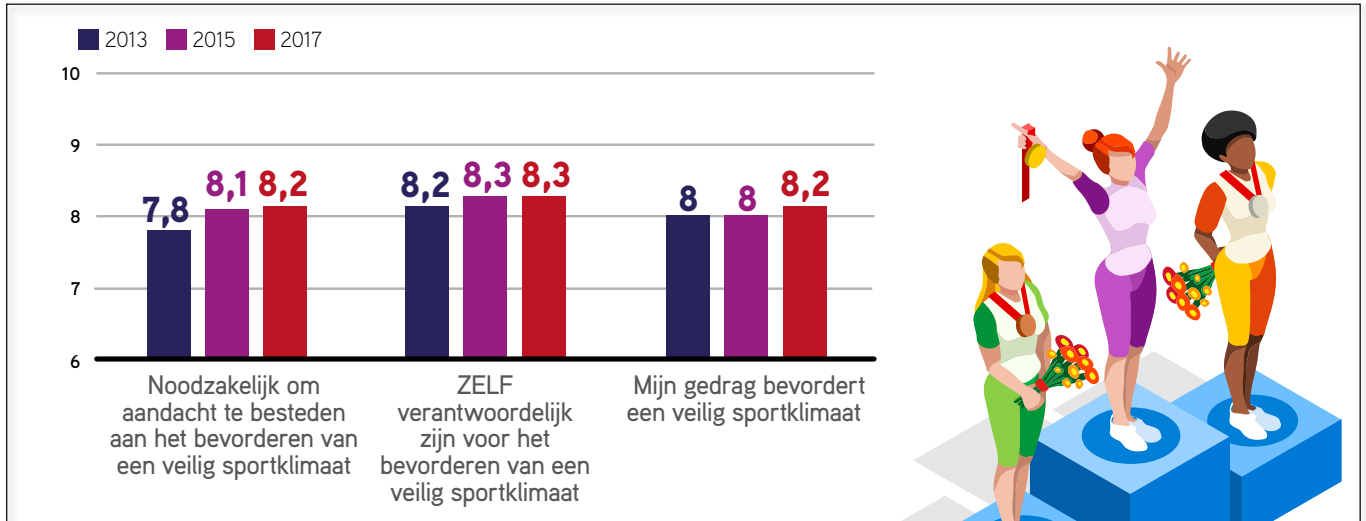
Deze ontwikkeling van een verminderde hoeveelheid ongewenst gedrag op de vereniging wordt opgevolgd door een verbeterde rapportage van sfeer en sociale veiligheid op de vereniging. Bestuurders waardeerden de sfeer op de vereniging in 2013 nog met een rapportcijfer 8,1. In 2017 was dat een 8,3. De sportiviteit van sporters onderling steeg in dezelfde periode van 8,0 naar 8,3. Over het algemeen voelen sporters en bestuurders zich in 2017 veiliger in de sport dan in eerdere jaren. In 2017 geven vrijwel alle bestuurders (95%, figuur 3) aan dat zij zich veilig voelen in de sport. In het voetbal is dat percentage lager (79%), maar ook daar nam dit toe.

Positieve ontwikkelingen

Nadat in 2012 het actieplan VSK van start ging zijn drie belangrijke indicatoren voor een veranderend klimaat in de sport positief ontwikkeld. Bestuurders zijn zich bewuster van het thema en hun eigen rol daarin. Sporters geven na twee stabiele metingen (2012 en 2014) in 2016 voor het eerst aan dat ze minder ongewenst gedrag meemaakten. En dat merken de bestuurders in de sfeer op de verenigingen. Bovendien steeg in 2017 het aandeel van hen dat zich nooit onveilig voelt naar 95 procent. De ontwikkelingen zijn marginaal en oorzaak en gevolg zijn niet altijd bewezen. Toch lijkt het erop dat met het zaaien van bewustzijn een goede sfeer kan worden geoogst.

Figuur 1

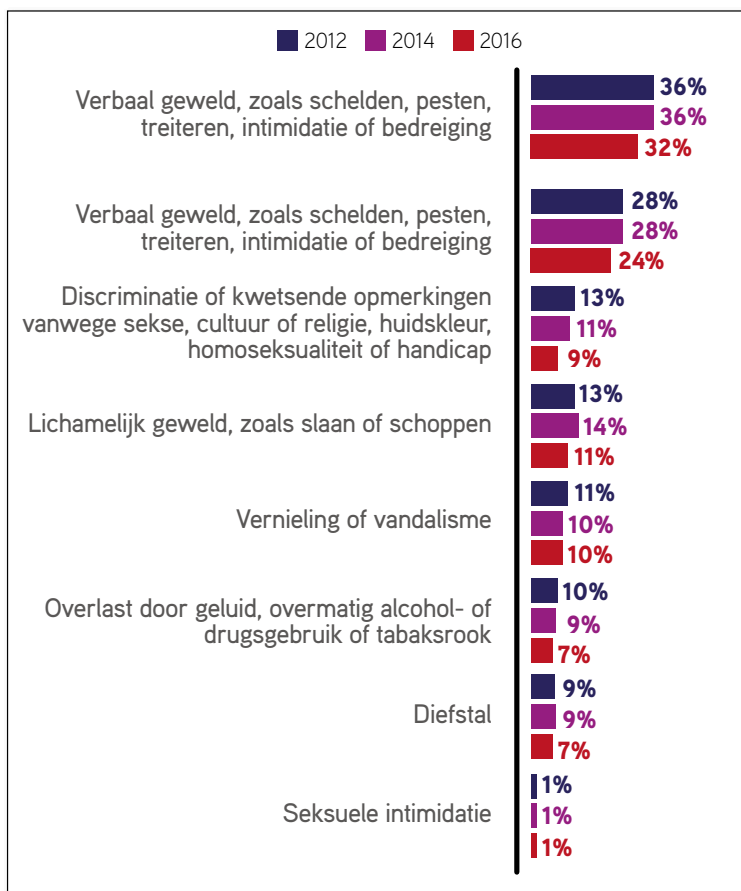
Inzicht in eigen rol bestuurders met betrekking tot een veilig sportklimaat, in gemiddeld rapportcijfer (n=400)

Bron: Mulier Instituut, Verenigingspeiling VSK 2013, 2015 en 2017.

Figuur 2

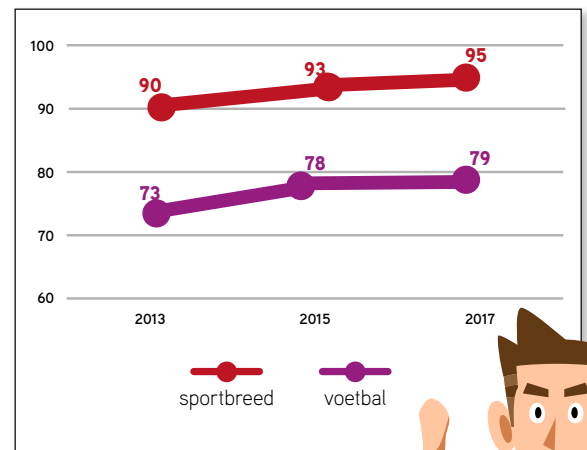
Sporters geconfronteerd met wangedrag in afgelopen 12 maanden, in procenten (n=5.578)

Bron: SCP/CBS, VTO '12, '14 en '16.

Figuur 3

Percentage bestuurders dat zich nooit onveilig voelt in de sport (n=400)

Bron: Mulier Instituut, Verenigingspeiling VSK 2013, 2015 en 2017.

